

УДК 37.091.26(100)

**ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ ВИПУСКНИКІВ СЕРЕДНІХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
В МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ**

Гриценко Андрій

Науковий керівник: канд. пед. наук, старший викладач Корецька В.О.

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені
Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна*

У статті представлено порівняльну характеристику зовнішнього незалежного оцінювання в різних країнах світу. Наведено розробників, організацію і мету проведення тестування в США, Великій Британії, Нідерландах, Польщі, Франції, Казахстані, Росії. Запропоновані результати дослідження сприяють виявленню специфіки оцінювання і контролю навчальних досягнень учнів в міжнародній практиці. Зовнішнє незалежне оцінювання сприяє отриманню об'єктивних результатів щодо якості навчальної діяльності учнів.

Ключові слова: зовнішнє оцінювання, тестування, іспит, абітурієнт, міжнародна практика, система тестування.

**Comparative evaluation aspects of graduate educational achievements for middle
educational institutions in international practice**

Grytsenko Andrii

Scientific supervisor: Candidate of ped Sciences, Senior Lecturer Koretska V.O.

*The Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University,
Kropyvnytsky, Ukraine*

The article presents the comparative characteristics of external independent evaluation in different countries of the world. The author presents the developers, organization and purpose of testing in the USA, Great Britain, the Netherlands, Poland, France, Kazakhstan, and Russia. The proposed research results help to identify the specifics of assessment and control of student achievements in international practice. An external independent evaluation contributes to obtaining objective results concerning the quality of the students' learning activities.

Key words: external evaluation, testing, exam, applicant, international practice, testing system.

Актуальність дослідження. В останні роки система освіти України зазнає суттєвих змін. Основними напрямками реформування є створення

системи зовнішнього єдиного тестування, яке покликане забезпечити моніторинг якості освіти, отримати правдиві дані про рівень навчання в школі. Так, розвивається інноваційна система оцінювання навчальних досягнень учнів, що зорієнтовано на широке використання педагогічних тестів. Недосконалість і недостатня вивченість тестування як загальноприйнятої форми оцінювання навчальних досягнень учнів у вітчизняній науці потребує вивчення і дослідження міжнародного досвіду в цих питаннях. Протягом кількох останніх років відбувається вдосконалення системи зовнішнього незалежного оцінювання. Зокрема, з 2015 року змінено механізм визначення результатів зовнішнього незалежного оцінювання (установлюється пороговий бал «склав/не склав»). У 2016 році вперше проведено вступні випробування у формі зовнішнього незалежного оцінювання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю «Право». У 2018 році передбачено використання предметних тестів рівня B1 та B2 з іноземних мов, які міститимуть завдання для перевірки розуміння мови на слух (аудіювання). Крім того, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2016 р. № 72-р «Деякі питання участі України у міжнародному дослідженні якості освіти PISA-2018» Міністерству освіти і науки України доручено забезпечити участь України в міжнародному дослідженні якості освіти. Відповідальним виконавцем за його проведення визначено Український центр оцінювання якості освіти.

На сьогодні зовнішнє незалежне оцінювання забезпечує рівний доступ до вищої освіти, має високий рівень суспільної довіри, є невід'ємною складовою освітньої галузі, інструментом освітніх вимірювань та однією зі складових забезпечення якості освіти. За словами координатора освітніх програм Громадянської мережі «ОПОРА» Наталії Радиш, результати останнього дослідження, проведеного спільно з Фондом «Демократичні ініціативи», показали високу довіру населення до системи зовнішнього незалежного оцінювання, покращення роботи персоналу пунктів тестування, зокрема їх професіоналізм і відповідальність.

Аналіз досліджень і публікацій свідчить про те, що як вітчизняні, так і зарубіжні науковці в сфері освітніх вимірювань вказують на зацікавленість до різноманітних аспектів педагогічного оцінювання, вимірювання та моніторингу якості різних освітніх ланок. Загальні проблеми педагогічного оцінювання, як і питання оцінювання навчальних досягнень учнів методом тестування, досліджували такі вчені – А. Анастасі, Дж. Вітт, Р. Ібел, В. Пофем, Р. Торндайк та інші.

Мета представленої статті розкрити та обґрунтувати порівняльну характеристику міжнародної практики оцінювання навчальних досягнень учнів та зовнішнього тестування як головного інструмента в оцінюванні.

Проаналізувавши досвід освітніх систем більшості розвинених країн, можна стверджувати, що на сучасному етапі оцінювання і контролю навчальних досягнень учнів головним інструментом оцінки в них є зовнішнє тестування. Однією з основних переваг даного методу визначають отримання об'єктивних результатів щодо якості навчальних досягнень учнів. На сьогодні запровадження системи випускних-вступних іспитів є однією з найбільш суттєвих змін в освітній системі і нашої країни.

Зовнішнє оцінювання – це процес визначення рівня навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів установами, що не залежать від загальноосвітніх і вищих навчальних закладів. В Україні такими установами є Український центр оцінювання якості освіти та дев'ять регіональних центрів. Дане оцінювання є зовнішнім, оскільки процедура відбувається на базі спеціально підготовлених пунктів тестування і виключає можливість оцінювання навчальних досягнень учнів у своєму навчальному закладі. Зовнішнє оцінювання поєднує в собі два важливих завдання: оцінити навчальні досягнення випускників шкіл (провести їх сертифікацію) та здійснити відбір кращих учнів для навчання у вищих навчальних закладах (селекцію випускників).

За даними міжнародного дослідження природничо-математичної освіти TIMSS-R (Trends in International Mathematics and Science Studies – тенденції в

міжнародній математичній та природничій освіті, проект Міжнародної асоціації вимірювань навчальних досягнень учнів), сьогодні більшість країн проводить державні іспити шляхом зовнішнього тестування. У 16-и країнах світу, зокрема, в Австралії, Англії, Болгарії, Італії, Словенії, Угорщині, Фінляндії, таке тестування виконує подвійну функцію: випускного та вступного іспиту. До цих країн також можна додати Німеччину та Францію, де результати випускних іспитів є також підставою для зарахування до університету. У деяких країнах зовнішнє тестування має давню традицію. Наприклад, у США воно застосовується вже близько ста років, у Великобританії – понад п'ятдесят, у Польщі – більше десяти років. Систему зовнішнього тестування останніми роками активно запроваджують в Азербайджані, Казахстані, Киргизстані, Литві, Латвії, Росії, Грузії та ін. Система тестування також діє в усіх країнах Болонського процесу.

В європейських країнах є безліч варіантів проведення зовнішніх випускних іспитів: від іспиту з одного предмета, що проводиться у Великобританії, до трьох у Німеччині та дванадцяти предметів у Данії; від запровадження лише письмової форми зовнішнього іспиту у Фінляндії. Болгарії, Литві та на Кіпрі до складання такого іспиту у двох формах – письмовій та усній, що характерно для переважної більшості європейських країн.

Останніми роками Україна намагається виробити свою власну модель зовнішнього незалежного оцінювання.

Результати вивчення міжнародного досвіду організації і проведення незалежного тестування в окремих країнах світу систематизовано і наведено в таблиці.

Таблиця

Порівняльна характеристика зовнішнього незалежного тестування у різних країнах світу

Країна	Розробник і	Тривалість	Мета	Досвід
--------	-------------	------------	------	--------

	організація проведення	тесту	проведення тесту	тестування
США SAT (тест академічних здібностей)	ETS (Educational Testing Service) – Принстонська Служба освітнього тестування (з 1947р.). Учні можуть скласти тести 7 разів на рік (субота і неділя), щоразу це нові завдання, що усуває можливість підказок.	1,5 години; 124 тестові Завдання	Виявлення здібностей, можливостей майбутнього абітурієнта навчатися у вищих навчальних закладах.	100 років
Велика Британія	Незалежні організації. Охоплюють дуже великий за обсягом матеріал. Оцінювання є обов'язковим для всіх учнів. Оцінюються 8 рівнів досягнень:	9 годин	Діагностичне стандартизоване оцінювання. Перевірка рівня опанування учнями знань, умінь і навичок, закладених державним освітнім стандартом (National	50 років

	7 років – II рівень; 11 років – IV; 14 років – V або VI		Curriculum).	
Франція	Вчителі-предметники проводять на базі школи на початку навчального року. У 8 і 11 років – тест з французької мови і математики; у 16 років - географія, історія й іноземна мова.	–	Проведення тестування на початку навчального року, надає можливості вчителям покращити навчальні досягнення за рік, але унеможливорює використання тестування з метою селекції. Використовують як випускний так і вступний іспит.	10 років
Нідерланди	Добровільне (проводиться у 80% голландських шкіл). Проводиться		Принцип добровільності не дозволяє застосовувати таке оцінювання з метою	

	Національним інститутом педагогічного вимірювання СІТО.		селекції, а результати є підставою для отримання картини рівня навчальних досягнень учнів і прогнозу вибору подальшого напряму навчання.	
Польща	Розробляються Центральною екзаменаційною комісією (незалежний орган). Обов'язкове оцінювання навчальних досягнень для учнів 14 та 16 років.		Вимірювання рівня оволодіння учнями вміннями та навичками, а не предметними знаннями.	16 років
Японія	Централізований тур іспитів – UESE (University Entrance Center Examination),		Є обов'язковими при вступі у всі вищі державні заклади.	

	тестування з 12 предметів.			
Казахстан	Єдине національне тестування (ЕНТ), тест з 5 предметів (4 – обов'язкові (математика, історія Казахстану, російська мова, казахська мова), а останній – на вибір).	210 хвилин 125 балів.	Обов'язкове для випускників казахських шкіл, що вступають до вищів.	10 років
Росія	Єдиний державний екзамен, розроблено Федеральним інститутом педагогічних вимірювань.	180 – 240 хвилин.	ЄДЕ проводиться централізовано в середніх навчальних закладах Російської Федерації. Має роль випускного шкільного іспиту і вступного іспиту у виші.	Регіонально з 2001 року, федерально з 2008 року.
Україна	Зовнішнє незалежне	120 – 180 хвилин	Забезпечення реалізації	Формується з 2003 року

	<p>оцінювання (ЗНО) здійснюється Українським центром оцінки якості освіти. Передбачає складання тестів з 4 предметів.</p>		<p>конституційних прав громадян на рівний доступ до якісної освіти, здійснення контролю за дотриманням Державного стандарту базової і повної освіти і аналізу стану системи освіти, прогнозування її розвитку.</p>
--	---	--	--

Впровадження системи зовнішнього незалежного оцінювання в систему вітчизняної освіти наблизило українську освіту до міжнародних, зокрема європейських стандартів, зменшення корупції, можливості вступу до університету незалежно від матеріальних статків. Тим не менше зовнішнє незалежне оцінювання має і певні недоліки такі як: наявність помилок у завданнях, певна необ'єктивність, можливість скласти тест «навмання» та ін. Для подальшого розвитку незалежного оцінювання особливо цінним є вивчення міжнародного досвіду, зокрема брати участь у міжнародних моніторингових дослідженнях і реагувати на їх результати.

Зовнішнє незалежне оцінювання – це реформування всієї системи освіти – від школи до вишу.

Список літератури

1. Аванесов В.С. Історія тестів// Управління школою. - №№ 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24. – 1999. Електронна публікація: [http:// www. testolog. narod. ru/ publication/ history.htm](http://www.testolog.narod.ru/publication/history.htm)
2. Анастаси А. Психологическое тестирование /А. Анастаси, С.Урбина. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 688 с.
3. Булах І.Є., Мруга М.Р. Створюємо якісний тест: Навчальний посібник. – К.: Майстер-клас, 2006. – 160 с.
4. Про організаційні заходи щодо інституційного розвитку системи зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти / Україна. Міністерство освіти і науки // Освіта України. – 2006. - №91. – С. 1-2.
5. [http:// www.abiturient.in.ua](http://www.abiturient.in.ua)